

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, hétfő, február 7-én.

38. szám.

Közöny.

Amit az egész politikai hét jótékony fátyollal eltakart, szombaton véletlenül kipattant a titok, hogy voltaképen a képviselőház az egész budgetvita során alig volt határozatképes. A költségvetés egyes tételét unottan darálták le egymásután s a törvényhozás érdeklődése olyan csekély volt, hogy a határozatképességgel se akart törődni senki. Harmánczán vannak-e vagy kilenczvenen (mert százon feül sohasem voltak) — ez a probléma egyetlen honatyát se nyugtalanított és tétel után tétel, tárcza után tárcza ment át nagyobb ellenőrzés nélkül a parlamenti retortán. Mig végre szombaton — hála a gróf Benyovszky Sándor ötletes választóinak, akik most tartják időszerűnek a personal unió alapján való önállóságot kérvényezni — kipattant a nagy titok. Az elnök kénytelen volt a katalógus olvasását elrendelni és kitűnt, hogy a nagy költségvetési csalát össze-vissza kilenczven elszánt bajnok vivja. Kisebb hadsereggel még csakugyan ritkán nyertek vagy vesztek csalát.

A katalógus-olvasást a szélsőbal tábora provokálta. A szélsőbal tábora — ezalatt a merész gyűjtőnév alatt méltóztassék tizenkét daliát érteni, mert tizenkötven voltak ők, egy árva legénykével se többen. De olyan tüzzel lobogott bennük a képviselők megszűnialásának vágya, hogy még a Rakovszky István interpellációját is kitöltik miatta szerdára. Pedig ez az interpelláció a hét egyik legnevezetesebb eseményét akarta a parlament elé hozni. Azt az eseményt, amelyet a néppárt a *liskófalvi véres napnak* nevez, amelyet azonban a szokottnál valamivel lanyhabban kezel, mert a véres nap áldozata nem kizárólag a buzgó tótokból került ki, hanem mindjárt első áldozata is egy — zsidó revelő volt. Maga Rakovszky úgy írja le a liskófalvi véres napot, hogy a vereségétől elkeseredett néppárti tábor berontott a liskó-

falvi korecsmába és ott boszut akart állani a korecsmáron, aki éppen úgy mert korteskedni a szabadelvű jelölt érdekében, mint egy sereg pap a néppárt jelöltje mellett. S amikor az elkeseredett néppártiak a csendőrség közbelépését elkerülhetetlenné tették, akkor kapta a liskófalvi nap a „véres“ mellékevet. De a véres összeütközés nem a választáson történt, sőt erről Rakovszky is elismeri, hogy rendben folyt le. Csak a választás után, egészen más helysögben tört ki a megvert tábor elkeseredése. De ha a néppárti választók mindannyiszor garázdálkodni akarnak, amikor jelöltjük kisebbségben marad, akkor, úgy lehet, a rózsahegy-i választás után is elkerülhetetlen lesz a véres nap. Mert a néppárti választók, mint a liskófalvi eset mutatja, kissé erőszakos módon szoktak elkeseredni.

Egyelőre még szabad remélni, hogy Rakovszky Istvánnak nem lesz oka az elmaradt interpellációt egy másik véres nappal megtölteni. A most következő hétre Rakovszky amennyi is aktuális marad, mert hiszen a pozsonyi foispánnal támadt affaire-je csak a napokban kerül dűlőre. Az a becsületbíró, amely egyelőre még csak a kérdőpontokban állapodott meg, lekötve tartja az egész magyar közélet figyelmét és mindenki feszülten várja az eredményt. Olyan nagy az érdeklődés, hogy szinte feledik miatta a költségvetés tárgyalását, de még azokat a tárgyalásokat is, amelyek az elmúlt héten a magyar és az osztrák kormány között teljes erővel megindultak. Pedig ezek a tárgyalások is érdemelnek egy kis figyelmet...

POLITIKAI HIREK.

A szegedi képviselőválasztás. Szegedről táviratozzák: A szabadelvű párt ma tartotta meg képviselőjelölti pártgyűlését a „Tisza-szálló“ nagytermében. Zsóter Andor pártelnök, megnyitva a gyűlést, mély fájdalommal emlékezett meg az első kerület nagynevű képviselőjének, gróf Tisza Lajos-

nak, baláláról. Ezután a pártgyűlés Rósa Izsó indítványára, egyhangulag Lázár György helyettes polgármestert kiáltotta ki képviselőjelöltnek. Lázár, akit küldöttség vezetett a terembe, szép beszédben kijelentette, hogy meghajlik a közbizalom előtt és a jelöltséget elfogadja, mit a pártgyűlés lelkesült éljenzéssel tudomásul vett. Lázár jövő vasárnap délelőtt mondja el programbeszédét.

A várnai mandátum. A várnai választókerületben a néppárt egyre izgat. Mennyire fanatizálva van a nép és mennyire elmergésedett a hangulat, bizonyítja az is, hogy *Rósszival* István apátot, aki tudvalevőleg pártönkivüli programmal lépett fel, némely helyen meg sem akarják hallgatni. Egy programbeszédje alkalmával, amidőn a jelölt a keresztjére mutatott, egy néppárti tót ember oda kiáltott:

— Nem kell hinni abban a keresztben, az ördög tanyázik abban.

Egy másik azt kiáltozta:

— Nem is valódi kereszt ez, nincs is rajta a Jézus képe.

Mikor pedig *Rósszival* egy faluban misézett, egy fanatizált parasztnyecske így szókra fakadt:

— Már hogy lehet az pap, aki miszés közben háromszor iszik, a jó pap csak kétszer iszik! Így izgatnak még a templomban is.

A kerületnek különben valószínűleg egy harmadik jelöltje is lesz: *Stern* Rezső zsolnai ügyvéd, aki nemzeti párti programmal lép fel.

A Széchenyi-lakoma.

Két illusztris testületben ma két illusztris beszédet mondtak. Mindegyik megérdemli, hogy az országban megismerjék és foglalkozzanak vele.

Az egyiket elmondotta Gyulai Pál a Kisfaludy-Társaság diszgyűlésén, a másikat gróf Beihlen András a Nemzeti Casinó Széchenyi-lakomáján.

Az egyik helyen a magyar szellem arisztokratái hallgatták, mint vélekedik az irodalom egyik konzervatív főura aktuális irodalmi kéré-

Tárcaözön.

Gyulai Pálnak minden szavára érdemes figyelni, ő még abból a korból származik, midőn művészet és hazafiság össze volt forrva és az irodalom, Aquinói szent Tamás szavát applikálva, „ancilla politica“ volt, a politika szolgáló leánya. Ma nu az irodalomnak történelmi alapon való művelését, vagy ha úgy tetszik, a nemzeti eszmének folytonosan és erőnek erejével való támogatását kisebb és elnyomott nemzetekre hagyjuk. — A cseh irodalom példánál ez idő szerint tökéletesen a Gyulai Pál kívánsága szerint funkcionál. Ellenben Franciaországban, Angliában, Németországban és Olaszországban meglegszik az író azal, hogy nyelve, látköre és gondolatmenete vall rá nemzetiségére; a tárgyban azonban erősen tartja magát az írói szabadsághoz és nem követi Gyulainak azt a régi tanítását, hogy utánozzuk Jósika Miklóst, ugyanígy vagyunk mi is. Ennélfogva nem tehetünk egyebet, minthogy Gyulai Pálnak szavát megfigyeljük. Érdekes, midőn a későbbi generáció nem könyvből ismeri meg a korábbi generációt, hanem élőszóval. A „viva vox“ kelti ilyenkor az érdeklődést. Érdemes figyelni Gyulai Pálra, mert élőszóval ismerjük meg a multat.

Ma rólunk, újságírókról és újságok szá-

mára dolgozó belletristákról mondott beszédét Gyulai, a Kisfaludyak diszgyűlésén. Beszédének alapeszméje egy öntudatlan bók. Ugyanis a művelt nyugaton mindenütt talált volna egy tekintélyes irodalmi társaság szembeötlőbb irodalmi témát az újságírásnál. Magyarországon Gyulai Pál rólunk beszél, tehát legszembeötlőbb irodalmi tényezőnek ismeri el a sajtót. Úgy van. Ez hazai specialitás. Ha a Kisfaludy-társaságban üresedés van, a Kisfaludy-társaság is újságírókat választ tagjaivá. Jókai is újságíró volt és sohasem viselt tanári vagy esperesi hivatalt és mindaz a termése a magyar irodalomnak, amelyet ismer a külföld és kedvel a belföld és gyűjt az irodalomtörténet, mindez a redakciók munkásainak vetése. A tétéles aesthetica alapos ismerői között igen kevesek a kiválóbb irodalmi alakok, hiszen az a dolog természetében van, hogy az írás gyakorlati életpálya és íróvá ki lehet ugyan nevezni valakit, de a kinevezés ugyszólván csak hat évre szól, mint a tanácsi iktatóké. Aki élteük fogytáig és némileg talán még későbbre is választották, azok a tétéles tudományokból rendszeren megbuknának. Azokat tehát nem kereshetni a kadetrákon, hanem a redakciókban. Igaza van Gyulainak. Alapeszméje bók ugyan, de nem igazságtalan bók. A magyar hirlapírás csakugyan a legszembeötlőbb irodalmi tényező. Nálunk kevés az írói honorárium, tehát az író

mellékesen kénytelen újságíró is lenni. Innen van a magyar sajtó irodalmi dekoruma.

A továbbiakban ugyan nem bókolt Gyulai. Azt mondja, hogy valamint Petőfi után dűlőzön volt az irodalomban, akként most tárcaözön van és ez rossz, mert a szerkesztő kívánsága folytán egy számra valót kénytelen írni a magyar belletrista. A szerkesztő tehát nem becsüli meg eléggé az irodalmat, mert centiméterrel áll az író elé és rövid prédikációt parancsol. Az író nem becsüli meg önmagát, mert alkalmazkodik ehhez a parancsolathoz és ezt szívesen is teszi, mivel így többet keres. (És ez az utóbbi ok oly természetes, hiszen nagyon kevesünknek jut mandátum vagy osztálytanácsosság.) Így szól Gyulai és így szólván, igen téved.

Mivel először is a szerkesztőségek nagyon megbecsülik az irodalmat. Aki tud, azt honorálják tisztességesen és beválasztják tagjaik közé, anélkül, hogy előbb szavazás volna a Gyulai kalapjában. Vallást, társadalmi állást és családi összeköttetéseket figyelmen kívül hagyva, befogadják és megmentik az irodalomnak azt, akinek értéke van. Így tehát Gyulai Pál az rókat a szerkesztőségekből ugyszólván készen ikapja. Másodszor a centiméter sem olyan kegyetlen; a jó dolgot akkor is közlik, ha hosszú, tanu rá a mai számunkban is épp a Gyulai beszéde. Harmadszor az író manapság (az ide-

désekről, a másik helyen a születés és a vagyoni arisztokráciái figyeltek arra, hogy mit beszél az a serleg, amelynek megvan az az erénye, hogy bár mondott már sok okos és sok furcsa dolgot, de mindig csak olyat, ami annak, aki a kezében tartotta, igaz, benső meggyőződése volt.

Ez a serleg minden tekintetben a legértékesebb butordarabja az ország legelőkelőbb társaskörének. Sőt több butordarabnál; finom fizikai műszer, afféle legsúlymérő, amely minden esztendőben hiven és érzékenyen mutatja a legfelsőbb tizezernek az észjárását, hangulatát, légkörét.

Gyulai Pál azon panaszkodik, hogy az ujság-írás felfalja az irodalmat, az írók ujságírókká lettek és a napi szükségletek és a napi izlés szolgálatába szegődtek.

Amiről ő panaszkodik, az konstatálása egy nagy akciónak, egy óriási haladásnak, amely diszes helyet követel magának Magyarország fejlődésének történetében.

Örömmel hallgatjuk az ősz augur kifakadását, amelylyel bevádolja a folyamatot, hogy felszívja magába mohó kapzsisággal a csermelyeket, patakokat, kisebb és nagyobb folyókat s hatalmasan megdagadva óriási hajókat czipel a hátán.

Hát csak hadd czipelje. Így van jól. Hisz a csermely meg a patak nem vészett el, hanem csak egyesült olyan erővé, amely játszva végzi el azt az óriási munkát, amelyre külön-külön gyenge volna.

Gróf Bethlen András ellenben, kezében a serleggel, azon panaszkodott, hogy a nemzet legalkalmasabb munkái kihasználatlanul fecsérlődnek el apró czélok követésében, holott ha egy mederben haladva a közügyek szolgálatába állanak, óriási és derék munkát tudnának játszva elvégezni.

Elmondotta, hogy a nemzeti munkában éppen azoknak kell leginkább kivenni a részüket, akiket a sors megajándékozott a műveltség, a vagyon, a széles látókör és a polgártársak becsülésének előnyeivel, s akik a lázas munkának ezekben az éveiben azért, mert félnek a méltatlanságoktól, a félreismeréstől és munkájuk eredménytelenségétől, vagy mert esetleg jobban szeretik a kényelmet és a könnyű foglalkozásokat, mint a komoly munkát,

ges milieu teszi-e vagy pedig az általános apály, nem tudni) de tény, hogy az író manapság nem várja a szerkesztő utasítását, hanem magától ír kurtát. Gyulai Pál talán észrevette, hogy a „Vierbänder“-rel, a négykötetes regény nyelv korunkban már ugyiszólván csak az orosz irodalmat, meg az angolt szokás aposztrofálni. Ahol kevesebben írnak, ott kevesebb a hosszú is és ez — ebben a pillanatban legalább — jól van így. Mert ami tíz év óta hosszú dolgot írtak nálunk, az mindig rosszabb volt a rövideknél. Mindenki jobban írja meg, tehát szívesebben írja meg a kurtát. Ez pedig a szellemi élet ismeretlen dinamikájának és nem a szerkesztők könnyelműségének a következtése. A szerkesztő nem olyan mindenható fogalom. Csak az tartja annak, aki össze akarja szidni.

A divat magával ragadja az előkelőbb szellemeket is. Most divat a sajtót vonni felelősségre sok mindenért, divat, mikép divatban volt ezelőtt az Akadémiát vonni felelősségre sok mindenért. Az idők tehát változnak és ma előáll Gyulai az ő kedves régi alakjaival, Gaál-lal, Nagy Ignác-zsal, előáll az ő kedves régi szokásával, a zsörtölődéssel, de a sajtó korholásában ő is a divathoz alkalmazkodik. Ezt még csak elviseljük. De, úgy látszik, nagyon változnak az idők s nem sokára mi fogjuk használni a kedvelt akadémia-mondást. Mi leszünk a haladó karavánok.

félre állanak és messzire elkerülik a küzdelem mezejét.

Elmondotta, hogy a családi élet, a vagyon kezelése, a tanulságos utazások, az edző sport és a társadalmi korrektség felett való örökös helyes, nemes és szép dolgok, de a magyar társadalom elitje ennél sokkal többel tartozik a nemzetnek.

Hol keresheti több joggal a magyar társadalom a nagy, az ideális czélokért való lelkesedés s az azokért való munkálkodás erényét, mint éppen azoknál a kiváltságosoknál, akiknek a vagyon, a születés, a korrekt gondolkodás megadja a kellő függetlenséget?

A születés és a vagyon kötelez.

A magyar arisztokráciának ahhoz, hogy a nemzet elitjének tekintessék, hogy a vezető szerepre alkalmassá válják, csak az adhatja meg az erkölcsi alapot, ha a nemzeti konszolidáció nagy munkájából kivonja magának a megfelelő részt.

Ha ezt nem teszi meg, úgy a rohamosan fejlődő társadalomban, amely munkával halad előre és fölfelé, elveszti jelentőségét és értékét.

Olyan idöket élünk, ahol a czim már nem ad rangot, hanem ahol ezt a rangot ki kell küzdeni.

A társadalmi forrongások, amelyek a jövő századot gyökerestül felforgatni és átalakítani készülnek, nem fogják kimélni a régi fegyverzeteket.

A magyar arisztokrácia a válaszfalak erősítésével és a közéletből való teljes visszavonulásban nyilvánuló passzivitással rosszul védekezik az idők sodra ellen.

Hatalmas áramlatoknak nem lehet ellen-szegülni. Azoknak az élére kell állani.

Ezeket a dolgokat beszélte ma a büvös serleg gróf Bethlen András kezében.

A Nemzeti Casino diszes éttermében ma mintegy 160 tagból álló fényes társaság ült. Le a legnagyobb magyarnak emlékére rendezett lakomához.

Az eleven virágokkal és zöld folyondárral díszített asztalok mellett a főhelyet az ünnep szónoka, gróf Bethlen András foglalta el; előtte félméter magas, élővirágból formált emelvényen nyugodott a Széchenyi-serleg. A szónok mellett jobbról és balról gróf Andrassy Aladár és Beöthy Ákos igazgatók foglaltak helyet. A szónokkal szemben mint házigazda: gróf Esterházy Mihály elnök-igazgató ült. Mellette jobbra báró Bánffy Dezső miniszterelnök, balra pedig Lobkovitz Rezső herceg hadtestparancsnok helye volt.

A jelen voltak.

A lakomában résztvettek:

Báró Ambrózy Lajos, gróf Andrassy Aladár, gróf Andrassy Géza, gróf Andrassy Gyula, gróf Andrassy Sándor, ifj. gróf Apponyi Antal, gróf Apponyi Gyula, báró Bánffy Dezső, gróf Bánffy Miklós, idős báró József, Baranyay Pál, Barcza Károly, gróf Bathányi István, gróf Bathányi Lajos, Beniczky Ferenc, Beöthy Ákos, gróf Bethlen András, gróf Bethlen Balázs, gróf Bethlen László, Baukler Vilmos, Bezerédj Viktor, Bohus Zsigmond, báró Brauneker Lamoral, Buschbach Péter, Burchard Bélaváry Konrad, gróf Csáky Albin, gróf Csáky Zénó, gróf Csekonics Endre, gróf Csekonics Iván, idős Cséry Lajos, báró Dániel Ernő, gróf Dessewffy Emil, Dókus Ernő, Döry Lajos, Elek Gusztáv, gróf Esterházy Mihály, Fáy Gyula, gróf Festetics Pál, Földváry Elemér, Gaál István, Gosztonyi Kálmán, Gromon Dezső, báró Harkányi Frigyes, báró Harkányi Károly, Inkey Antal, Inkey László, Ivánka Oszkár, Ilk Mihály, Jekelfalussy Zoltán, Justh Béla, gróf Karátsonyi Aladár, gróf Karátsonyi Jenő, gróf Karátsonyi Kamilló, gróf Károlyi István, gróf Károlyi László, gróf Károlyi Mihály, gróf Károlyi Sándor, gróf Károlyi Tibor, Katy József, Keczer Miklós, gróf Keglevich Gyula, báró Kemény Kálmán, Kélli Károly, Kilenyi Hugó, Kiss Pál (nemeskéri), Klobusiczky János, gróf Klebelsberg Zdenko, gróf Komiss Károly, mádi Kovács György, Kovács Sebestyén Endre, Kubinyi Árpád, báró Liphay Frigyes, Lobkovitz

Rezső herceg, Losonczy Ödön, báró Lindelof Henrik, Máday Izidor, Miklós Ödön, Moskovicz Géza, gróf Nádasdy Ferencz, gróf Nádasdy Tamás, Neuhofer János, báró Nopcsa Elek, gróf Pálffy-Daun Vilmos, ifjabb gróf Pálffy Ödön, gróf Pejacsevich Albert, báró Pejacsevich Arthur, gróf Pejacsevich Gábor, gróf Pejacsevich János, Perczel Dezső, Petheő Richárd, Podmaniczky Gyula, Prónay Dezső, Pulszky Géza, Radisics György, Radisics István, Radisics Jenő, báró Radvánszky Géza, báró Radvánszky György, báró Radvánszky János, báró Révay Gyula, báró Révay Simon, Rohonczy György, Róth Loránd, Szeitovszky János, báró Schell József, gróf Somsich Béla, Steiger Gyula, gróf Szapáry István, gróf Szapáry Pál, gróf Széchenyi Aladár, gróf Széchenyi Bertalan, gróf Széchenyi Emil, gróf Széchenyi Imre, gróf Széchenyi Pál, gróf Széchenyi Péter, gróf Széchenyi István, Széll Kálmán, Szemere Attila, Szemere Miklós, Szentivány Zoltán, Szilágyi Dezső, Sztankovánszky János, gróf Sztáray János, gróf Teleki Domokos, Thar Károly, gróf Thorotzkai Miklós, Tolnay Lajos, báró Uchtritz Zsigmond, báró Vécsey József, báró Vécsey Miklós, ifjabb Vécsey Tamás, Vörösmarty Béla, gróf Vigyázó Ferencz, gróf Zichy Jenő.

A menü a következő volt:

Consommé Archiduc
Fogas d'Antin
Neszmélyi
Pièce de Boaf Empire
Illoki
Faisans á la Lorraine
Mousseline froide de foie-gras
Poulares des Graz roties
Salade Anglaise
Céteri á la Creme
Bombe Thermidor
Fromage
Fruits
Café
Dessert
Liqueurs.

Bethlen András beszéde.

A harmadik fogásnál felemelkedett helyéről gróf Bethlen András s kezében a Széchenyi-billikommal, a következő beszédet mondotta:

Tisztelt uraim!

Meg vagyok győződve, hogy Széchenyi István, midőn még erejének teljében, népszerűségének fényárjában végrendeletét megírta és magának az önalkotta Nemzeti Casinóban évi emlékünnepet rendelt, ezt oly czélból tette, hogy míg a magyar él és méltó e névre, az ő szellemének segélyével felújuló emléke újabb és újabb buzdulásul szolgáljon a nemzet értelmiségének e nagy feladat teljesítésére.

Ezért felelősségteljes a harsonát gyöngeszavu harcoknak kezébe adni, de hazánk titáni erejü nagy fia sem kívánt többet, mint azt, hogy minden magyar öntehetsége szerint szolgáljon. Minthogy ez évben a megtisztelő megbízás engem ért, megkísértem. Felsorolhatnám Széchenyi István életének egyes részleteit, alkotásait, honszerelmét, áldozatait és szenvedéseit: bizton felkesednék. Szólhatnék vállalkozásának merészségéről, jellemének nagyságáról, lángeszének sokoldalúságáról. Keblünk büszkeséggel telnek el, hogy magyar vala s ily férfival egy test, egy vér vagyunk. Vázhathatnám a tespedő kort, melyet felékesztett, az elszórtan szunnyadó erőket, melyeket tette keltett, egész képét annak az új állami és társadalmi rendnek, mely agyában megszületett és melyet nagyrészt kiküzdött és bizalmat gerjesztene az isteni gondviselés iránt, hogy nem hagyja el a magyart s megküldi idejében emberét.

Mindezt most nem teszem, mert számos hivatott szónok ezt korábban nálamnál szebben megtevé és mindnyájunk előtt áll Széchenyi István teljes nagyságában, állandó dicsőségében, olyan ő igaz nagyságában, mint egy tömör sziklacsuc; mely biztos iránytűje a vándornak, ki néha bálnulva keresi a muló hangulat szele által összehordott, homokhegyet, melyet csak nemrég látott magaslani, és melynek helyén ma talán már ür tátong. Két emberöltő alatt a nemzet megismerhette Széchenyi nagyságát, szavak által ez sem kisebb, sem nagyobb nem lesz. De példája, elvei, jóslatai Mekkája lettek az igazhívó magyaroknak — erre tekintünk. Nemzetünk eredeti kifejlesztése, boldogítása és európai méltó szerepe valának ideáljai, merészen és biztosan megjelölő az utat; hitte, tudta és látta, hogy nemzetében megvan mindenre az erő, fellépte óta már egy század három negyede lezajlott —

haladtunk. Ő, ki az új Magyarországot tervezte, alkotta, lelki szemeivel készen látta: örülhet a szellemek; honában, hogy már-már kisszerűek oly feladatok, melyekre akkor még minden erő egyesítése sem vala elég, anyagi fejlődésünk olyan, minő az ő korában csak hatalmas országé volt, műveltségünk fejlők és terjed, ma egy nap alatt több magyar szót nyomtatnak, mint akkoron egy egész éven át, magunk rendelkezünk sorsunkról, Európa ismer és méltat. De hol állanak ma versenytársaink: Európa népei, kultúrában és hatalomban? kikkel hajdan együtt vívtuk a keresztes háborukat, kikkel és kikért harcoltunk a félhold ellen; hol azon világbirodalmak, melyeket, ha nem is e század szült, de lát nyakára nőni! új eszmék, új törekvések hatják át, erőforrásaik kiszámíthatatlanok!

Immár két év sem választ el a XX-ik századtól, a népfajok életrealóságának kemény próbáját rejti méhében e század — a nagy alakulások korszaka leend ez — a faji társadalmi és gazdasági kiméletlen tusát várják a felfegyverzett és elkéseredett milliók eszközei, *pénz, villany és dinamit*.

Ily kilátásokkal a maroknyi magyar nem pihenhet. Nem a kiérdemelt nyugalom biztos élvezete áll előttünk, hanem a költő szava szerint: „küzdve küzdj!”

Az evolúció tanát nem szabad tulzásba vinni, ez a fatalizmusnak modern alakja, én hiszek az egyéni jellem, az egyéni képesség irányító, döntő szerepében — kell-e erre szebb példa, mint azé a nagy reformátoré, kit ma ünneplünk?

Fellép egy férfit, ki tudja, hogy mit akar; szónoklat, toll, rábeszélés, példa, anyagi áldozat — szóval egész fegyverzetével egy odaadó, önzetlen államférfiúnak, sem a népszerűség szeszélyes nemtője, sem a hatalomvágy csábító tündére el nem kábitják — sem az elszigeteltség, a magyar politikusok e réme meg nem ingatja. Azt mondta, azt tette mindig, mit jónak vélt!

Apró kövekből, faragatlan szikladarabokból kellett alkotnia, segédeit lelkesíteni, vezetni — művét védeni azok ellen, kik azt lefontani akarták, de azok ellen is, kik erejüket tulbecsülve, sietve különbet óhajtának. De ő küzdött két fronttal és legyőzeték. De ma mégis győztesként áll előttünk. Az idő, a nemzet igazat adott neki. *Fejlődésünk tervein, tanácsain, jóslatain épült és épül és tőle örököltük a legfőbb jót, a nemzet jövőjébe vetett erős hitet.*

De tisztelt uraim, nem csak egy hős kimagasló alakja van hivatva hazáját híven szolgálni, ezzel a szerényebb is tartozik, tartozunk mindnyáján. Széchenyinél nem eszköz vala, de cél, *hogy a nemzet értelmiségét rang kor, és pártkülönbség nélkül társadalmilag egybefoglalva* — közszellem felébresztése által a munkának megnyerje. A tér nyitva, a nemzet hálás és ne panaszkodjék senki, ki igazán akar a köznek szolgálni, mert se főrangú góg, se demagóg irigység a közpályáról le nem szorítják.

És mégis napjainkban a közpálya nem gyakorol elég vonzerőt! Ha széttekintünk az országon, szét ismeréseink tág körén, akár csak e teremben is — azok mellett, kik közéletünknek bajnokai, hány jellemes férfi van, kit a sors felruházott műveltség, vagyon, látör és polgártársainak becsülésével is, kik fázva fordulnak el a közpályától.

Családi élet, vagyonkezelés, tanulságos utazás, edző sport s a társadalmi korrektség feletti örökös: mind helyes, nemes és szép dolgok, de a magyar társadalom elite-je ennél többel tartozik. Oly számos tere van a köztévkenységnek, melyek mindenikén dolgozott a legnagyobb magyar, hogy választhat belőle mindenki magának valót. Nem képességihiány, tán nem is mindig kényelemszeretet oka a félrevonulásnak. Sokakat, legtöbbször visszatart az az aggodás, hogy magát megértetni nem képes, hogy iránya, célja elferdítették, hogy méltatlanul bántják és eredmény nélkül munkál. — Ez tulérzékenység, erről le kell tenni! A közélet rögös útján, hol néha durván tolakodnak, lépjen belbecsének és tiszta céljainak tudatában bátran a küzdőterre és küzdjön ereje sze-

rint. Tegyük ezt mielőbb és tegyük sokan s a közélet nyerni, nemesedni fog; jutalmukat is elnyerik, mert nemzetünkben van érzék arra, hogy ki hogyan és miért küzd.

Erkölcsei és anyagi alap kell egy népnek. Sokan csodálkoznak, hogy *Széchenyi* fenkölt szelleme az anyagi erő fokozását ezéozta oly nagy hévvel. Igen, telte ezt, azért lett legyen bár szigorú serkentő ítéletében, de tudta azt, hogy az erkölcsi erő megvan kortársaiban.

Valóban megvolt, rövid egymásutánban három oly erőpróbát állt ki e nemzet, minőt kevés más: kényszer nélkül, tiszta hazafiságból lemondott a politikai magyar nemzet előjogairól, vagyona jórészeről, testvérül fogadta az addig lenézett osztályokat és fajokat, azután szabadsága és reformjai védelmére kelt e nemzet két nagyhatalom hadserege ellen.

A tulerő által legyürve, elhagyatva, önbecszeretéből merite erőt, méltósággal szenvedni, míg végre a balsors is belefáradva, a nemzet, bölcs királyunkkal egyetemben, rakták le fejlődésünk új alapját — folyatták ott, hol *Széchenyi* elhagyta.

Vészben a magyar sokszor nagy volt. Bátorság, idealizmus, áldozatkészség messze tulragyogtak a Kárpátokon és tengeren. Legyen ilyen az erőgyűjtés éveiben is, akkor majd jöhet a vihar. Tegye meg ma már mindenki hazafiai köteleességét, mielőtt a végső kényszer rászorítja.

Merítsünk erőt a nemzet örök erejéből, mely koronkint tán szunnyad, koronkint testvérharczban fogy, de amely állandóan él, él mindnyájunkban szétozva. *Ki saját erejét nem érvényesíti, az tudva gyengíti soraikat.*

Magyar művelt társadalom tagjai, kiket a sors erkölcsi és anyagi erővel, javakkal ellátott, higgyétek el, ezt nem ingyen adá. Elítéljük az önzőket, kiknek jelszavuk volt „nem adózunk“, ép oly végzetes azt mondani „félre állunk.“

A szegény, alig művelt, elcsigázott néptől várni kezdeményezést, hiu ábránd. Az vagy fanatizált, akkor kiszámíthatatlan, vagy magára hagyva közömbös, akkor tehetetlen. Minden téren buzgó vezetőkre van szükség: egy szabad országban ez a legszebb hivatás!

1844-ben *Széchenyi István* „Magyarország kiváltságos lakosihoz“ egy kiáltványt boesátott a közteherviselés ügyében és így szölt hozzájuk: „Hiszen nem kérek kincseket, vért, vagy épen Curtiusi teteket.“

Sorakozásra ismét ekkép serkenti elvbarátait: „Tegyük e szerint mindnyájan, mit tehetünk, mindenki maga körében, csakhogy mert győznünk kell, senki közülünk ne használjon más fegyvert, mint okot és türelmet, mert hiszen más fegyverrel lehet ugyan „kényszeríteni“, de „győzni“, remélem legalább, a magyaron soha!“

Midőn felemelem e kelyhet *Széchenyi István* emlékére, ki nagy vala csendben és vészben egyaránt, azt kérem a sorstól, hogy ne hozzon vészt ránk, de adjon e nemzetnek oly tetterőt, minőt a vészben mutat!

A nagy tetszéssel fogadott beszédre *Berkes Béla* handája régi magyar szokás szerint tust huzott, majd rágyujtott az ő csendes hallgatónótáira, mely mellett még sokáig együtt maradt a fényes társaság.

A kaszinóigazgató:

A lakoma előtt való folytatolagos közgyűlésen hitelesítették a jegyzőkönyvet és kihirdették a mult héten lefolyt választások eredményét.

Eszerint az 1898-ik évre igazgatókká megválasztottak: gróf *Andrássy Aladár*, *Beöthy Ákos*, gróf *Eszterházy Mihály*; a választmány kilépett tagjai helyébe megválasztottak: gróf *Andrássy Géza*, gróf *Andrássy Gyula*, gróf *Apponyi Albert*, gróf *Bathányi István*, *Bánó József*, gróf *Dessewffy Aurél*, *Fabiny Teofil*, gróf *Festetics Taszilo*, gróf *Hadik B. Endre*, gróf *Károlyi László*, báró *Radvánszky Géza*, gróf *Szapáry Gyula*, gróf *Széchenyi Pál*, *Szell Kálmán*, *Tisza Kálmán*, gróf *Zichy Pál* és gróf *Karátsonyi Kamilló*.

KÜLFÖLD.

Dreyfus-Zola. Franciaországra holnap ismét nagy nap virrad. Ott egyáltalában a nagy napok a közönségesek, s csak az volna szenzációs esemény, ha szélesend állna be egy-két napra. Talán abba buknek bele a kormány, ha nem adná meg a népnek a maga mindennapos idegfölrázó nagy eseményét.

A holnapi nagy esemény a Zola-pör megkezdése. Olyan izgalom jár előtte, melynek hatalmas hullámai végigszaladnak egész Európán. A francia kormány készül is rá, hogy az esetleges viharok lecsöndesítésére készen álljon a hadsereg, ugyanaz a hadsereg, melynek a becsületét már esztendeje, hogy mindennap ujra megmentik.

A tárgyalás mindenesetre több napig tart mert tömérdek a Zola tanuja, daczára, hogy a diplomácia tagjai nem fognak tanuskodni. De a katonatisztek igen. *Billot* hadügyminiszter ugyanis egy mai táviratunk szerint rendeletet adott ki, amelyben a becsült katonatiszteknek megengedi az esküdtszék előtt való megjelenést.

Zolát még mindig ezerfelől üdvözik, bátorítják és lelkesitik. Holnap is, a tizenkettedik órában táviratot kap *Milanóból*, amelyben *Cardazzi* és a legkiválóbb olasz írók, művészek és tudósok biztosítják arról, hogy „a világ minden becsületes embere testvériesen együtt érez vele, aki megtántoríthatatlanul védi a jogot és igazságot“. *Sir John Burke*, a hírneves angol orvos mindezekre azt jegyzi meg, hogy többet használ az egészségnek egy fölmentő ítélet száz üdvözlő táviratnál. Zolának pedig ezidőszert az utóbbira van több kilátása.

Osztrák dolgok.

(Távirati tudósítás.)

Dementikkel kezdődnek a mai bécsi jelentések. Ime: „Az a hír, hogy a *Reichsrath*-ot márczius nyolczadikára hívják össze, téves. Azok a hírek, mintha az osztrák kormány a cseh tartománygyűlés tárgyalásainak gyorsítását kívánná, tévesek. Azonképen tévesek azok a hírek is, amelyek a módosított nyelvrendeletek kibocsátásáról szólnak.“

Ellenben nem téves az a hír, hogy *Gautsch* báró miniszterelnök elnöklése mellett ma a kabinetnek tanácskozása volt és nem téves az a hír, sem hogy herczeg *Lobkovitz György* cseh tartományi főmarsall ma hosszabban tárgyalt báró *Gautschal*, s ezen a tárgyaláson a cseh tartománygyűlés zavartalan tárgyalásainak biztosításáról folyt a szó.

A nagy diák-strike mai eseményeiről a következő távirat ad számot:

Ma délelőtt ugy a német, mint a cseh diákok nagy gyűléseket tartottak. A német nemzeti egyetemi hallgatók öt gyűlést hívtak egybe, a szlávok csak egyet. A szlávokén 500 hallgató vett részt,

A gyűlések teljes rendben folytak le. Minthogy azonban az utcákon összefutkozésekre számítottak, nagyszámu rendőri kirendeltség czirkált az első kerületben, különösen a *Franzensringen* és a *Reichsrathstrassén*.

Háromnegyed 11 órakor volt a német gyűlések vége, melyeknek résztvevői a *Reichsrathstrassen* vonultak lefelé, de a rendőség utjokat állotta. A német diákok ugyanis, akik különböző helyeken gyűléseztek, egyesülni akartak, de a rendőség ebben megakadályozta őket. Mellékutakon végre mégis egyesültek a németek.

A csehek gyűléseik bevégezte után a „*Hefj Slované*“-t akarták énekelni, de ezt a rendőség megiltotta. Ez alkalommal három cseh diákot elfogtak. A német diákok közül is elfogtak az egyesülés alkalmával harmat. Ezután a cseh diákok zárt sorokban a *Ringre* akartak menni. A rendőség azonban ezt nem engedte meg. Ekkor még négy elfogatás történt és a rendőség szétszórta a cseheket.

A német nemzetiek az egyetem előtt nagy Bummelt rendeztek. De ennek is vége lett már ebéd idején és fél 1-kor a Ring ismét rendes képét öltötte fel. A tiz elfogottat még ma kihallgatták és a diákok büntetésüket is még ma kiállották.

Holnap az egyetem és egyéb főiskolák rektorával, melyeken a német diákok viselkedése következtében rendellenes állapotok uralkodnak, a közoktatási miniszter egy rendeletét fogják közölni, amelyekben azokat az eszközöket sorolja fel a miniszter, amelyekkel a rendet helyre lehet állítani. Ezek között a legfontosabb a félérnek idő előtt való bezárása. Ezzel elkerülük azt, hogy a turbulens elemek ellen nagyon szigorúan járjanak el, amire különben a német nemzeti diákok az államhatalom tekintélyének megsértésével provokáltak a minisztert. Ez a jóakaró lépés hatását sem a diákokra, sem a túlzó németekre elhibázni nem fogja. A félér bezárásának az a hatása, hogy egyes előadásokat nem tartanak egész a második félévig, amely csak a husvéti ünnepek után veszi kezdetét. Minthogy akkorra a színviselési tilalmat okvetlenül visszavonják, a rend bizonyára helyre fog állni.

TÁVIRATOK.

Várakozó álláspont.

Bécs, február 6. Itteni diplomáciai körökben az a nézet uralkodik, hogy arra az esetre, ha Oroszország György herceg jelöltségét a krétai kormányzói állásra továbbra is fentartja, a hármasszövetség államai ezt meg nem akadályozzák, nehogy ez által a békét megzavarják. De annyi bizonyos, hogy a hármasszövetség a felelősséget teljesen Oroszországra hárítja emiatt úgy a Krétában, mint a Törökországban történő események miatt. Hogy ennek az álláspontnak külsőleg is kifejezést adjon a három nagyhatalom, hadi hajóit és csapatállományait Krétáról visszahívja. A hármasszövetség várakozó álláspontra helyezkedik mindaddig, míg a dolgokban beálló fordulat a saját érdekkörét fogja érinteni.

Báró Calice a szultánánál.

Konstantinápoly, február 6. Báró Calice osztrák-magyar nagykövet, ki a mersinai ügyben tett ultimátum után egy ideig a selamlíkról elmaradt, a tegnapi selamlíknál újra megjelent, minthogy a szultán két hét előtt amaz óhajlásának adott kifejezést, hogy a nagykövetet ismét látni szeretné.

A nagykövet multkori távolmaradásáért kimentette magát. A szultán a selamlík után a nagykövetet hosszabb magánkihallgatáson fogadta, melynek folyamán a szultán György herceg jelölését a krétai kormányzói állásra teljesen lehetetlennek mondta és ezt bőven meg is okolta. Báró Calice Ausztria-Magyarország állásfoglalását illetőleg az eddigi konzervatív magatartásra utalt. Calice egyáltalán panaszt tett a miatt, hogy noha a porta a szerződéses jogok megtartását illető reklamációknak helyt ad, a vidéki hatóságok azok keresztülvitelét halogatják, ami Ausztria-Magyarországnak a portával szemben évek hosszú során át kipróbált barátságos magatartását tekintve, a szultán intencióinak bizonyára nem felel meg. A szultán ezt megerősítette és megígérte, hogy megfelelő szigorubb utasításokat fog kibocsátani.

Török-bolgár-örmény dolgok.

Konstantinápoly, február 6. Markov bolgár diplomáciai ügyvivőt a Jildiz-palotába hívták, ahol megkapta a választ emlékiratára. A válasz értelmében az úszkübi válit, valamint általában a vidéki hatóságok fejeit személyesen vonják felelősségre minden ezután előforduló erőszakoskodásért. Mindezeket, akiket mint gyanúsakat letartóztattak, haldéktalanul szabadon bocsátják. Az itteni tiszték által kiott katonai bíróság kedden kezdi meg a vizsgálatot. A szultán biztosítja a pör rendszeres tárgyalását. A bolgár kormány azonban még a kompromittált kajmakám elmozdítását követeli.

Az örmény patriarkátus feliratának 16 pontjában kifejezett óhajokra nézve hétfőre várják

azok teljesítésének kihirdetését. A kért szubvencziót megadják, a hadmentességi adó ideiglenes elengedésébe beleegyeznek, az emigránsok visszatérését és az örmények szabad utazását a belföldön megengedik, a katolikus-kérdést rendezik, valamint megengedik azt is, hogy a patriarkátus rendeleteit és az ülésekről szóló jegyzőkönyveket az itteni sajtóban közöltegyék.

Annak a körülménynek, hogy az utóbbi időben itt több bombát találtak, nem tulajdonítanak jelentőséget? A bombák régebben készültek.

Az orosz külügyminiszterium reformja.

Pétervár, február 6. A külügyminiszterium átalakításáról szóló törvény, melyet ma tettek közzé, elrendeli a hivatalnoki létszám emelését és az összes politikai levelezésnek, beleértve a keleti ügyeket is, a miniszter irodájában való koncentrációját.

Szerb bajok.

Belgrád, február 6. Oroszország Szerbiától öt millió franknyi adósság visszafizetését követeli. Hogy azt a követelést ép most érvényesíteni, ennek oka abban keresendő, hogy Szerbia magatartásával, különösen pedig Milán exkirálynak a szerb hadsereg főparancsnokává való kinevezésével megelégedve nincs.

Thessaliali zavargások.

Athén, február 6. Thessaliában a véres összeütközések a török katonák és a parasztok közt egyre tartanak. Lamiából érkezett hírek száz halottól és sebesültől beszélnek, a mi azonban túlzottnak látszik. A törökök több falut megszállottak.

Forradalom Costa-Ricában.

New-York, február 6. A „New-York Herald“-nak jelentik Panamából: Costa-Ricában és Nicaraguában erős forradalmi mozgalom tört ki, amely mind a két állam kormányát fenyegeti. Egyszerre négy helyen tört ki lázadás. Nicaraguában a fölkelők megszállották San Juant. A costa-ricai fölkelésről még eddig igen kevés hír érkezett.

HIREK.

— A főherceg becsületbelli adóssága. Ezzel a címmel lapunk legutóbbi számában mulatságos epizódot írtunk meg József Ágost főherceg életéből. Illetékes helyről ma annak a kijelentésére kérnek fel bennünket, hogy ez az elmondott epizód a valóságban nem történt meg. Amit megírtunk, az egyike azon számtalan adománynak, melyet József főhercegről és családjáról szelvény-hosszában beszélnek Magyarországon, ahol annyira szeretik őket és annyira érdeklődnek minden dolguk iránt. Ez az adoma is egy kedves kép a népszerű főherceg családi életéből, mely, ha tényleg megtörtént volna, akkor is csak adomát látott volna benne mindenki, érdekeset, kedveset.

— Az öreg Kerékgyártó kintutetése. Harmincz esztendő óta így emlegetik dr. Kerékgyártó Alajos Árpád egyetemi tanár nevét. Talán nem is volt az öreg ur fiatal soha, azt mondják, akik csak mint jóbarátjokat ismerik. Sohasem öregszik meg, így vélekednek azok a fehér és feketehaju emberek, akik tanítványai közé tartoztak. Az „öreg“ jelszót azonban ezek se hagynák el a világért sem, mert ez különbözteti meg az öreget összes kollegáitól. Néhány esztendővel ezelőtt valami zimankós téli reggelen az előadásról jövet az egyetem kapuja előtt elcsuszott s eltörött a lába. Fiatal embernél is nagy dolog ez s kiválóan alkalmas arra, hogy néhány órára minden földi foglalatosságról megfeledkeztesse, hát még olyan öreg bácsinál, mint Kerékgyártó volt. Tanítványai körülvették, lábra akarták állítani, de nem lehetett.

— A tizenhetedik század művelődéstörténetéből délután a lakásomon tartok előadást. Eljőjenek, mert katalogust olvasok — volt az első mondanivalója, mikor felocsudott. És alighogy valamelyest mozdulhatott, gyaloghinton vitette magát az egyetemre, hogy ismét prelegálhasson.

Nem régiben nyugalomba vonult, nem a maga jóságából, hanem a jóbarátok kapacitálására. Elszakították a katedrától s most a régi predikátumát is elvették. Ujat adtak helyette. A király vámosgyőrki előnévvel magyar nemessé tette az öreg Kerékgyártót. A kintutetés ma jelent meg a hivatalos lapban:

A Személyem körüli magyar miniszterium ügyeinek ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztése folytán dr. Kerékgyártó Alajos Árpád budapesti egyetemi nyilvános rendes tanárnak, állandó nyugalomba helyezése alkalmából, a tanügy terén szerzett érdemei elismerésül, a magyar nemességet a „vámosgyőrki“ előnévvel díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1898. évi január hó 23-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Báró Bánffy Dezső s. k.

Egész emberöltő gratulál a legmagasabb elismeréshez és egész emberöltő tanakodva kérdezi a régi udvari czeremoniák, nemesi curiak és más mindenféle culturalis adatok historicusáról:

— Hát nem született nemes?

— Dr. Bodor Károly jubileuma. Nagyvárad város társadalma, írói és hírlapírói ma kitüntető elismeréssel ünnepelték dr. Bodor Károlyt negyven éves írói és harmincz éves orvosi jubileuma alkalmával. Dr. Bodor Károly a hatvanas években a fővárosi sajtónak volt munkása; valaha együtt dolgozott Vajda Jánossal, kivel a legutóbbi időkig levelezésben állott, továbbá Pácz Alberttel, Reviczky Szevérel, Tóth Kálmánnal, Balázs Sándorral és a régi gárda számos hírneves tagjával. Majd, mint orvos Nagyváradra került s ott működött, szolgálva a közegészségügyet és az irodalmat egyaránt. Irodalmi érdemei elismerésül a „Szigligeti Társaság“ főtitkárává választotta. A ma lefolyt ünnepélyen személyesen üdvözölték a jubiléust: Nagyvárad város polgármestere, dr. Bulyovszky József, dr. Csatáry Lajos miniszteri tanácsos; küldöttségileg tisztelegtek a Szigligeti-Társaság képviselőjében Rádl Ödön elnök, az Orvosegyetel képviselőjében dr. Konrád Márk elnök; a nagyváradai hírlapírók, a Bihar megyei kulturegyesület nevében Sipos Orbán; az államvasutak tisztikara nevében Szmazepek felügyelő és a „Vidéki hírlapírók szövetsége“ nevében Fehér Dezső elnök. A hírlapírók gyönyörű albumot nyújtottak át az ünnepelnek. Az albuma emléksorokat írtak többek közt: Ritóók Zsigmond táblai elnök, Nogáll János püspök, Rádl Ödön, Sipos Orbán, dr. Bulyovszky József stb. Délben nagy bankett volt a jubiléus tiszteletére.

— Esküvő. Diszes esküvő volt ma a dohányutcai zsidó templomban Singer Siegfried, a párisi Dynamit-Trust technikai igazgatója, Singer Zsigmondnak, a „Neue Freie Presse“ budapesti szerkesztőjének öcsese vezette oltár elé Schmidl Soma nagykereskedő leányát Erzsikét. A templom szorongásig megtelt előkelő publikummal, melynek sorában ott voltak: Gajári Ödön, Mezei Mór, Neményi Ambrus, Wolfner Tivadár és Sámuel Lázár országgyűlési képviselő, Décsey Zsigmond királyi táblai tanácselnök, Vadnay Andor Csongrád vármegye főispánja, Tarnay Gyula borsodi alispán, báró Schossberger Nándor, Charles Barbier, a párisi dynamit-társulat elnöke, Hor Péter, a párisi Credit Lyonnais igazgatója, Martin Furth, a bolgár fejedelem titkárja Szófiából, Mechward András vezérigazgató és még sok más helybeli és külföldi notabilitás. Az esketési szertartást Kohn Sámuel főrabbi végezte. A szertartás alatt az ének-kar Lazarus főkantort vezetésével több szép alkalmi éneket mondott. A fiatal pár délután két órakor elutazott. Este Singer Zsigmondnál fényes lakoma volt a francia vendégek tiszteletére.

— Tömeges párbajok. Zombor városában nem sokára minden napra jut egy párbaj. Tegnap este az Elefánt-vendéglőben összeszólalkozás történt, melynek több párbaj lesz a következménye. Az egyik párbaj már megtörtént. Bivalszky György ügyvédjelölt ma verekedett meg Rusztek közöshadseregbeli hadnagygyal. Az ügyvédjelölt a hadnagy jobb karjának valamennyi izmát átvágta.

— Duse mint tanu. Duse Eleonora, a világhírű művésznő, mint Rómából táviratozzák, legközelebb Londonba utazik, hogy ott mint tanu szerepeljen egy perben, amelyet egy impresszarió Caena japán művésznő ellen indított. Valószínű, hogy a nagy Duse ezt a szerepét is fényesen fogja eljátszani.

— **Az utolsó vadászat.** Torda város lakosságát, mint levelezőnk jelenti, vadászatot történt nagy szerencsétlenség tartja izgatottságban. A város közelében épült cellulose-gyár fiatal igazgatója jó barátjával, a gyár vegyészével, mindennap vadászni ment. Tegnap szintén cserkészni voltak. A vegyész valami vadat látott és rőlt. A fegyver töltése előtt tévesztett és az igazgató cömbjébe furdott. Egész sereg sörét hatolt a szerencsétlen ember testébe, ahová ruhafoszlyanokat is vitt magával. Az igazgató a nagy fájdalomtól ájultan összerogyott és ma hajnalban meghalt. A városban általános a részvét a szerencsétlen véget ért fiatal igazgató iránt, akit özvegye és három gyermeke sirat.

— **Éhínség Italiában.** Olaszországban ép olyan rossz termés volt a múlt évben, mint nálunk. Ennek következtében a szegény nép közt ott is nagy a nyomorúság. Csak úgy mint nálunk. Az éhező nép ezért ujabban is forrong s a lappangó elégetlenség, mint egy római táviratunk jelenti, ma ismét nyílt zendülésben tört ki *Porte Ferraris* szigeten. A nép nagy tömegben verődött össze a városháza előtt. A hangulat nagyon izgatott volt. A néptömeg folyvást zajongott s a zűrzavarból élesen váltak ki ezek a kiabálások:

— Le az adókkal! Nekünk kenyér kell! Mi éhesek vagyunk!

Később a nép nem elégedett meg a pusztá kiabálással, hanem nekiesett a városház kapujának s be akarta azt törni. A csendőrség kénytelen volt a fegyverét használni. Sok sebesülés történt.

— **Botrány a templomban.** A *Csongrádi* római katolikus templomban ma *Hegyi* Antal plébános sikkasztásának botrányos epilógusa volt. *Agócs* János apátplébános ugyanis tegnap jött át Csongrádra és ma a hívek előtt a templomban kihirdette a szentszék ítéletét, mely többek között konstatálja, hogy *Hegyi* a misépénzeken kívül sok ajándékot, melyet a hívek jótékony czélra adták át, is elsikkasztott. Mikor az apátplébános ezeket elmondotta, két asszony, *Vajdovics* Julcsa és valami *Lovasné* közbekialtott. Az asszonyokat a rendőrség letartóztatta.

— **A szociáldemokraták szabad sajtója.** A múlt héten nyolcz szociáldemokrata sajtótervezet koboztak el Budapesten. Nagy bosszúságára szolgál ez a pártnak s ma délután két helyen is népgyűlés volt a szabad sajtó illetén korlátozása ellen. Az egyiket az *Istrán-tér* és a *dob-utca* sarkán levő vendéglőben, a másikat Budán a *fő-utca* 74. száma alatt tartották. Mind a két helyen szidták a hatóságokat és azt határozták el, hogy ha a párt cautió híján politikai lapot nem tarthat fenn, hancukint kibocsátandó politikai röpiratokkal táplálja híveinek igazságot és földosztást szomjuhozó lelkét. Szóba került a szabad sajtó kivívásának félévesfordulója is s erre azt mondták, hogy ott lesznek a nagy nemzeti ünnepen ők is, de — nem az ünneplők sorában.

— **A segédjegyző szereleme.** Nagyon kevés jegyző van Magyarországon, aki nem ismeri *Breznay* Dénest, aki, noha jegyzői oklevele volt, soha nem törekedett arra, hogy önálló lehessen, csak mint „kiszegítő” szerepelt itt is, ott is. Így került a most már 55 éves „Dini” (általánosan így hívják), a párházai községjegyzőséghez, mint kiszegítő. — De bizony hasznát venni nem lehetett, mert megismerkedett egy *Koczák* Erzsébet nevű leánnyal és — szerelmes lett. *Koczák* Erzsébet Amerikába szándékozott kimenni — de „Dini” ezt a tervét meg-husította. Ugyanis mint jegyző irt a kassai és budapesti rendőrkapitányságnak, hogy ha ott egy észbontó szépség jelentkezik, kinek arca szeplős, ami azonban feltűnően jól illik neki, fogják el — és tolonczolják vissza, mert utlevél nélkül Amerikába akar menni. Szándéka sikerült. A leány itthon maradt, de — másnak lett a menyasszonya. S az „észbontó szépség” elvesztése miatt *Breznay* Dénes elméjére örök felhő borult, esztét elvesztette. Ez volt első és utolsó szerelme.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* **Maritta, a korsós madonna.** *Aggházy* Károlynak e szép, poétikus dalművéből legközelebb zongorakivonat jelenik meg magyar és német szöveggel. A mű 165 oldalra fog terjedni és előfizetési ára 4 forint. Az előfizetési pénzek a „*Harmonia*”-hoz küldendők.

* **Kovács Gyula körútja.** *E. Kovács Gyula* művészi körútra indul hazánk nagyobb városaiba. Legközelebb Szabadkára megy, ahol e hónap 11-én, 12-én és 13-án lép fel *Hamlet*, *Lear* és *Othello* szerepeiben.

* **Spanyol grand a színpadon.** A párisi *Renaissance*-színházban *Guerrero* Mariának, a hírneves spanyol művésznőnek szintársálatá fog vendég szerepelt. A társulat drámai hőse *Fernando Diaz de Mendoza*. De ez csak színpadi neve, valóságban *Marquis de Fontamare* hívják. Ez a spanyol grand feleségül vette *Serrano* marsallnak, a de la torre-i hercegnék, Spanyolország volt kormányzójának leányát. Nejeinek halála után színpadra ment, ahol csakhamar nagy névre tett szert. Utóbb aztán másodsor is megúsult, elvéve *Guerrero* Mariát, az ünnepezt színésznőt. Ez a házasság annak idején a spanyol arisztokracziában nagy feltűnést keltett. A társulatot *Sarah Bernhardt* hívta meg Párisba; neki haruadéve, mikor Spanyolországban járt tanulmányúton, alkalma nyílt megcsodálni *Guerrero* Mariát.

* **Bellinoni mint soubrette.** *Bellincioni Gemma* a verista szerepek genialis ábrázolója, most soubrette-szereppel próbálkozott. Münchenben az „*Ezred leánya*”-t önekelte és ép oly tökéletes művésznőnek bizonyult ezen a téren is, mint a tragikai stílusban.

* **Sardou új darabja.** *Sardou* „*Paméla*”-ja még e héten színpadra kerül a párisi *Vaudeville*-ben. *XVII. Lajos*nak, a *dauphinnak* szerepét egy fiatal leány játssa.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

* **Dalmátia és az Árpádok.** A Magyar Tudományos Akadémia II. osztálya hétfőn délután 5 órakor ülést tart. Tárnya: *Marczali* Henrik I. tag felolvasása „*Dalmátia és az Árpádok*” czímmel.

A Kisfaludy-társaság nagygyűlése.

Gyulai Pál nyitotta meg a Kisfaludyk mai nagygyűlését, reklámot csinálva a koppantóiparnak. Sajnálja, hogy az irodalmi piaczon oly kevés az elegia, a tanköltemény és a hosszú novella és oly sok az újságtárca. Mintha csak egy koppantó-gyáros panasza hallanók amiatt, hogy az emberek nem vásárolnak többé koppantót. De hát kinek kell ma a koppantó, amikor elektromossággal világítanak? A kor izlése és szükségletei ellen kikelni mindig háládatlan dolog. *Gyulai* nem vette észre, hogy a megnyitó beszédben nem a sajtóval, hanem a magyar közönséggel polemizál, amely szereti a tárczairóit és, fájdalom, nem ismeri modern *Hesiodosainkat* és *Martialisainkat*, akiknek tankölteményeiben és epigrammaiban *Gyulai* Pál annyira gyönyörködik.

A nagygyűlés programján különben még *Vadnay* Károly rendkívül érdekes és nagyszabású emlékbeszéde szerepelt *Szigligeti* Edéről, a gyűlést követő lakomán pedig gróf *Apponyi* Albert politikai színezetű toasztot mondott gróf *Desseffy* Aurélról.

Ime a nagygyűlésről szóló részletes tudósítás:

Az akadémia dísztermét tíz órára előkelő közönség töltötte meg. Sorzában voltak: *Wlassics* Gyula kultuszminiszter feleségével, *Szilágyi* Dezso képviselőházi elnök, *Berzeviczy* Albert, *Szalay* Imre miniszteri tanácsos, *Szily* Kálmán akadémiai főtitkár és mások.

Az ülést *Gyulai* Pál nyitotta meg.

Gyulai Pál a tárczáról.

Ezelőtt harmincznégy évvel, ugymond, *Arany* János, akkori szervezetünk szerint társaságunk igazgatója, egypár cikket irt lapjába *lirai költésze-*

tünk egyoldalúságáról. Fejtette, hogy líránkban kerán sincs meg az érzelmek s az előadás azon különfésége, melyet a lírai nem megenged, hanem az összes lírára jól-rosszul az egy dal formái vannak megkövesülve.

E jelenség okát *Arany* a *Petőfi* hatásában kereste, aki oly határozott, szembeszökő típusban képezte ki a magyar dalformát, mint előtte senki.

Nincs itt helye bővebben vizsgálni, hogy mennyiben emelkedtünk ki a dalözönből, de annyi bizonyosnak látszik, hogy lírai költészetünk most kevésbé egyoldalú, mint ezelőtt harmincznégy évvel, bár változatosságának némely faja nem épen örvedetes jelenség.

Azonban dalözön helyett most más özőnben uszunk, a prózában irt, ugynevezett beszélke, vázlat, rajz, genrekép, vagy amint röviden mondani szokás: tárczaelbeszélések özőnében.

S ez özőn sokkal nagyobb, mint volt a dalözön, mert az írök és lapok száma tetemesen megszaporodott a fővárosban és vidéken egyaránt. Egy napilap sok mindent nélkülözhet, de tárczaelbeszélés nélkül nem lehet el.

De mi az a tárczaelbeszélés?

Meghatározásánál nem annyira belakataból, mint külakjából kell kiindulnunk. A tárczaelbeszélés oly mű, melynek terjedelme megvan szabva, mint a zsemlyének, se nagyobb, se kisebb nem lehet néhány hasábnál, aszerint, amint a lap kisebb vagy nagyobb alaku.

A fődolog, hogy egy számban közölhető legyen, s ne legyen folytatása a következőkben. Lapjaink közölnek ugyan eredeti és fordított regényeket is, azok folyhatnak sokáig, de a tárczaelbeszélés csak egy napra való csemege.

Ez a költő hosszabb, talán egész bonyodalmas beszélke írására van hivatva, talán terve is van, de összeszorítja azokat tárczaelbeszéléské; a másikkak részletező lélektani rajzra van tehetsége, de meg kell elégednie a vázlatl; a harmadik a regényhez vonzódik, de nagyobb mű helyett egyes genreképekre kell szoritkoznia, melyek abban csak mellékes episodok lettek volna; a negyediket már kifárasztották a tárczaelbeszélések, de erőlködni kell folyvást, ismételnie magát, mind halványabban, holott a más műfaj talán új erőt adhatna neki.

Mindezt a napilapok szerkesztői alig veszik észre, sőt igen meg vannak magokkal elégedve. Mióta a hírlapírók két egyesületet is alakítottak, a közgyűléseken és lakomákon nem egyszer halljuk a magyar sajtó érdemeinek dicsőítését s egyik szónokuk azt is felemlítette, hogy az irodalomban új műfajokat teremített.

Alkalmasint ezalatt a tárczaelbeszéléseket értette.

De a vázlat, rajz, genrekép és beszélke nem új műfaj. Régi műfaj ez, kivált az angol és francia irodalomban, de még nálunk sem új. Hogy csak régiebb írökát említsék: *Kisfaludy* Károly, *Gaal*, *Nagy* Ignác már irtak ilyeneket.

A műfajt magában nem lehet kárhoztatni, sőt méltányolni kell. A baj tultengésében nyilatkozik, mely mindent körébe von, nem egy tehetség kifejlését akadályozza s a valódi beszélke háttérbe szoritja. E műfaj széleskörű és változatos, különféle formát felvehet, de szükséges, hogy a tárgy a formával összhangzásban legyen.

Józanul senkit sem lehet hibáztatni, ha beszélke helyett beszélkét, rajzot, vázlatot, genreképet irt. Mindenki műveljen oly műfajt, a melyhez kedve és tehetsége van. De midőn nem belső ösztön, hanem külső körülmények ragadják az írökát valamely tésre, az már kórjel.

E kórságnak két gyógyszerere van: az egyik, ha a szerkesztők több tisztelettel viseltetnek az irodalom iránt, a másik, ha az írökban több az önértzet, vagy ha ugy tetszik, a büszkeség.

Gyulai megnyitója után *Beöthy* Zsolt olvasta föl lendületes titkári jelentését. A társaság felújulásának évétől, 1861-től kezdve, amikor 63 új alapítványnyal számolhattak be, nem volt még esztendő, mely annyi új alapítót hozott volna a Kis-

faludy-társaságnak, számszerint 41-et, mint az ideit.

Beöthy szólott a társaság új tagjairól: **Bársony Istvánról** és **Schumacher Sándorról** és kegyeletesen emlékezett meg az elhunytakról: **Pulszky Ferenczről** és **Pálffy Albert**ről.

Azután **Rákosi Jenő** lépett az emelvényre és **Ars poetica** czímen jeles szatírárt olvasott fel, amelyben a poézis iránti részvétlenséget panaszolja.

Az éljenzés és taps csillapultával **Somló Sándor** felolvasta **Vadnay Károlynak, Szigligeti Ederől** írt gyönyörű emlékbeszédét.

Vadnay Károly Szigligetiről.

Az arckép, mely emelvényünket a mai ünnep alkalmával díszíti — így kezdődik az emlékezés — a Nemzeti Színház ajándéka a Kisfaludy-társaságnak. Kifejezi e kép egy élő, virágzó műintézet tartozó háláját a férfinak, kiről tizennyolc évvel ezelőtt ugyanitt, ugyanilyen ünnepen, teljes igazsággal hangzott az elismerés, hogy „a magyar dráma megalapítását senki sem szolgálta hűbben és több sikerrel, mint ő.”

Kifejezi továbbá — már ez ünnepi bemutatással is — a Kisfaludy-társaságnak azt a hönápoló kötelességérzetét, hogy ez egyik legnagyobb érdemű tagjának, díszének, irodalmi dicsőségét élénk emlékezetben tartsa, amit bizonyára nemsokára azzal is fog tanusítani, hogy szellemi arcképet szintén megrajzoltassa egy az ő pályafutásáról szóló könyvében.

A nemzeti újjáébredésnek még csak szürkülete derengett, amikor ő 20 éves korában a fővárosba került. Igaz, hogy **Kazinczy Ferencz** már apostolkodott a munkáival és levelezéseivel; **Kolozsvárt** volt már állandó magyar színház, **Kisfaludy Károly** aratott már tapsokat néhány sebtiben, de sok tehetséggel megírt drámájával és vígjátékával; **Vörösmarty** már írt és hatott; az akadémia pár év óta meg volt alakítva, sőt a **Széchenyi István** ébresztő könyvei is megindultak már, de a tespedés bilincsei korántsem voltak még lerázva, a főváros pedig a nemzetnek nem igaz szíve, hanem német polgárságával egyik legidegenebb testrésze volt.

A magyar fővárosban az egyes vármegyék szűk kenyerén tengődő, vándor magyar színész-társaságok lenézve, kicsufolva, csak ritkán találhatták meg bizonytalan otthonukat „idegen házban zsellérként élve.” Kisfaludynak, mint színműírónak akkor már volt lelkes írói környezete, de a német fővárost nagyon nehezen lehetett irodalmi központtá tenni.

Igazsággént fogadták el akkor hazánkban azt a nézetet, hogy a műveltségben való hátramaradottságunknak a folytonos háboruszkodás az oka. Részben igaz is volt ez a nézet, mert a háborúzás kétségkívül ártott Pest fejlődésének is, hanem polgársága azért tudott már e század elején hatalmas arányú színházat építeni, csak hogy németet; Budán is alakultak ugyanekkor tekintélyes színészeti körök, de szintén a német classicusok ápolására.

A lélek idegen volt s a magyar szellem anynyira összezsugorodott, hogy — mint éppen **Szigligeti** följegyezte: — a budai magyar játékszínél a német ritterdrámák és **Kotzebue**-féle vígjátékok magyar átültetői részesültek ugyan némi anyagi jutalomban, de az eredeti színművek magyar szerzői nem kaptak semmit.

Ily mostoha időben szerződött **Szigligeti** — akkor még **Szathmáry József** — a budai játékszínhez szolgálójára havi 10—12 forinttal, színésznek, tánczosnak. **Szigligeti** osztozott az uttörő színészek szent házában s hitte, hogy a magyar színművészetet, ha sok fáradsággal is, de meg lehet gyökereztetni a német polgárság fővárosában.

Az emlékbeszéd azután szellemesen végig kíséri **Szigligeti** egész pályáját. A közönség nagy élvezettel hallgatta.

Utána **Beöthy Zsolt** felolvasta **Vargha Gyula** „Országháza” című költeményét. A poéta azokat az érzéseket és gondolatokat írja le benne, amelyek megszállják, amikor az új országháza pompás márványcarnokában jár.

A hangulatos vers után **Kozma Andor** felolvasta **Herczeg Ferencz**nek egy pompás elbeszélését „A verszerződség” czímen.

Majd **Beöthy Zsolt** felbontotta a már eldöntött pályázatok jelíges levélkéit.

A **Lukács Krisztina**-társ regénypályázatot tudvalevőleg **A muzikus családja** című regény nyerte meg, amelynek szerzője **Szabó Ferencz** nagyszentmiklósi polgári iskolai tanár.

A **Bulyovszky**-díjat, amely költői beszélyre volt kitzúve, nem adják ki. A megdícsért **Tarnóczyné** című pályamű szerzője: **Vértessy Jenő**, **Vértessy Arnold** fia.

Végül az új pályázókat tüzték ki.

Délben 1 órakor a társaság tagjai banketre gyűltek egybe az **István főherceg**-szállodában.

Az első felköszöntőt **Gyulai Pál** elnök mondotta a királyi párra, majd átnyujtva a társaság arany serlegét jobbfelöli szomszédjának, gróf **Apponyi Albert** rendes tagnak, átadta neki a szót gróf **Dessewffy Aurél** 1842-ben elhunyt rendes tag emlékének földidézésére.

Gróf Apponyi Dessewffy Aurélról.

Dessewffy Aurél 1842. február 9-én hunyta be szeméit, alig tíz évre terjedő politikai működés után. Azok az cizmék, amelyeket hirdetett, népszerűek nem voltak; tényleges sikert el nem ért. És mégis azt látjuk, hogy a történelemnek egyik legkérelmetlenebb elve, vae victis elve vele szemben nem érvényesült; mert koporsója felett fegyverszünetet kötöttek a pártok és az egész nemzetnek gyásza követte őt sirba, emléket megörökítették nem egyedül az ő politikai barátai, de megörökítették legjelesebb ellenfelei: egy **Pulszky Ferencz**, egy **Csengery Antal**, sőt az a nagy férfiú, akivel ő a legkiméletlenebb harcra vitta, **Kossuth Lajos**, halála után e szavakat írta róla: „Mennyi ész, akarat, tettvágy, mily lángoló érzelem, mennyi remények s mi fényes jövőndő voltak e névhez csatolva!”

És a politikailag szintén az ellentáborban álló nagy költő: **Vörösmarty Mihály**, e szép distichonban emelt neki emléket:

„Nem vesztétek-e nagyot, kérdjük most aggva magunkban S a szent nemzetiség anyaga sugja: igen.”

Apponyi azután szíves szavakkal és lendülettel szól **Dessewffy** egyéni varázsáról, sokoldalúságáról, nemes szívről, önzetlenségéről.

Ha végigolvassuk az ő óriási journalistikai küzdelmeinek az emlékeit, ha végigolvassuk az ő országgyűlési beszédeit, meglep minket az a spontán méltányosság, amelylyel ő ellenfelének álláspontját felfogja, az az egyenlőség, amelylyel azt soha elferdíteni, soha eldarabolni, részletekre tördelni, annak egyes, esetleg gyengébb oldalait kiszakítani nem iparkodik; hanem ellenkezőleg, azt gondosan és lelkiismeretesen átértve, előbb ugyszólván újból megalkotja és azután mint organikus egészszel akar vele megbirkózni, mélységes tisztelettel az iránt a szellemi munka iránt, amely egy meggyőződésnek megalkotásában rejlik.

Apponyi kiemeli, hogy **Dessewffy** szellemi világa és az ő törekvései tulajdonképen nem is állottak olyan nagyon távol a nemzet akkori többsége vezetőinek a törekvéseitől. A különbözettek, az eltérések sokkal inkább a módszerre, mint a lényegre vonatkoztak.

Apponyi végül kifejti, hogy éles különbséget lát ama hősi kor közt, amelyben **Dessewffy** működött és a törpe jelen között. De mint **Madách**, bizva bizik a jövőben.

A bizalmat a jövőben, tisztelt társaság — ezek **Apponyi** befejező szavai — megindokolni én sem tudom, de kifejezem, mint erkölcsi lényünknek, mint hazafiai érzelmünknek categorikus imperatívusát. (Zajos éljenzés).

Berczik Árpád elmés toastban a végből, nehogy a különben jókedvű társaság gróf **Apponyi** Albert fenséges szónoklatának hatása alatt a hazafias bubánatnak adja magát, az ellenzéki gróf **Apponyi** Albert-et a kormányparti **Gyulai Pállal** együtt élteti s harmadiknak **Ágai Adolf**ot is, mert az ő tagajánlasi indítványának köszönheti a társaság azt a ritka műélvezetet, amelyben ma részesült.

Ágai Adolf szellemes felköszöntőben a Kisfaludy-társaság leendő nőtárgjaira emeli poharát.

Gyulai Pál (közbeszó): Legalább lakomáin-

kon a konyhában hasznát vehetnők a női társaknak! (Harsogó derűtlenség.)

Szász Károly az új rendes tagot, **Bársony Istvánt** és az új alapító tagot, **Vastagh Györgyöt** élteti.

Bársony István megválasztatásáért köszönetet mondva, szép beszédben ecsetelte, miképen ismerkedett meg a természet bájaival és miképen nevelte őt a természet íróvá. Poharát emeli arra a társaságra, amelynek utolsó tagjának lenni is dicsőség. (Éljenzés.)

Kozma Andor az elnökségre és a tiszttárra, **Ponori-Thewrewk Emil** gróf **Apponyi Albertre** toasztoltak. Végül **Rákosi Viktor** mondott jóízű humoros felköszöntőt.

FŐVÁROS.

(A szerdai közgyűlés.) A köztörvényhatósági bizottságnak szerdán délután közgyűlése lesz. A főbb tárgyak a következők:

A József-műgyetem lágymányosi telke, a Károly-kaszárnya épületében levő üzleti helyiségek bérbeadása, a szeszdó után fizetendő kültelki fogyasztási adó fölemelése, az országos lelencház céljára szükséges telek ügye, a kőbányai templom, a gubacsi dűlőben elhelyezett katonai puskapor- és dinamit-tárházak tárgyában érkezett belügyminiszteri leirat a főváros vízzel való ellátási viszonyainak miniszteri kiküldött útján való megvizsgálása, a kapuzárára vonatkozó szabályrendelet életheletése, a Lipótvárosi templom építésének művezetésével megbízott **Kauszer József** műépítész tiszteletdíjának fölemelése, a **Ferencz József** koronázási jubileumdíj fővárosi alapítványból a tudományos szakot illető díjnak odaitétele.

(A terézvárosi előjáróság.) A főváros a VI. kerületi előjáróságnak új palolát épített s erre a czélra megfelelő telket vásárolt. A belügyminiszter a közgyűlésnek a palota építésére vonatkozó határozatát most jóváhagyta s erről a fővárost tegnap értesítette.

VIDÉK.

(A polgármester lemondása.) **Eperjes** város képviselő testülete e hónap 5-én népes közgyűlést tartott, melynek egyedüli tárgya **Fuhrmann Andornak**, a város polgármesterének egészségi tekintetéből való nyugdíjaztatása iránt beadott kérvénye volt. Rövid, de annál élénkebb vitaközlés után elhatározták, hogy az ősz polgármester kérelmét teljesítik azzal a fentartással, hogy teljes felmentése és nyugdíjának kiutalványozása csak azután történik meg, ha a város kegyursága alatt levő egyházi alapok körül történt **Kozma-féle** 4000 forintnyi sikkasztási ügy, mely jelenleg a vármegyei alispánnál van, befejezést nyert. A polgármesteri állás megüresedésevel kapcsolatos intézkedések megtétele után felolvasták az alispánnak a városi pénztár és alapok pontosabb kezelését és elszámolását tárgyazó átiratát. Számbajöhető jelöltek a polgármesteri állásra eddig: **Teörös József**, városi főkapitány, **Mandics Ede** ügyvéd és **Podhorányi Bálint** első tanácsos.

(A pozsonyi „Polgári Kaszinó” tisztújítása.) A pozsonyi „Polgári Kaszinó”, az országnak egyik legrégebb nagytekéntélyű és a politikai világban is (**Szilágyi Dezső** beszédei révén) ismert egyesülete, melynek 216 tagja közül nem kevesebb, mint 120 egyúttal a városi és vármegyei törvényhatósági bizottságoknak is tagja, a napokban tartott évi rendes közgyűlésén tisztújítást tartott, melynek eredménye a következő: igazgatók lettek **Dröxler G.** polgármester, **Neiszidler Károly** országgyűlési képviselő és **Simonfi Iván** volt képviselő, szerkesztő; pénztáros: **Sommer István**; könyvtárosok: **Győrök M.** és **Losonczy L.**; tükár **Andrássy Aurél**; háznagy: **Frank J.**

KÖZOKTATÁS.

A fiumei új tanfelügyelő. A közoktatásügyi miniszter fiumei tanfelügyelőnek **Donáth Imrét**, a fiumei állami polgári iskola igazgatóját nevezte ki. A miniszter választása igen szerencsés volt és oly férfira esett, akiben megvannak mindazok a képességek, amelyek alkalmassá teszik őt arra, hogy ebben az exponált állásban megállja a helyét. **Donáth** kinevezését Fiumében is szívesen fogadták, mert a tizenhét esztendő alatt, amelyet ott töltött, kiismerte a fiumei tanításügy mindenféle bajait és remélik, hogy most, új hatáskörében, érvény sze-

rez azoknak a jogos követelményeknek, amelyeknek a fumei városi iskolák, különösen a magyarság szempontjából, mindeddig nem feleltek meg.

Az új tanfelügyelő üdvözlésére a következő iskolák tanító testületei jelentek meg: a Ciotta-utcai polgári iskola tanárai és tanárnői *Dalmartello* igazgató vezetésével; a Ciotta-utcai hat osztályú elemi fiúiskola tanító *Pillepich* igazgatóval; a San-Vito-utcai négy osztályú elemi fiúiskola tanító *Greff* igazgatóval; a Clotilde-utcai polgári és hat osztályú elemi leányiskola tanítónői *Fatour* igazgatónővel; a Mlaka és torretai hat elemi osztályú fiú- és négy osztályú elemi leányiskola tanító és tanítónői *Carminati* igazgatóval; a cosalai négy osztályú elemi iskola tanító és tanítónői *Battestini* igazgatóval; végül a drenovai négy osztályú elemi iskola tanító és tanítónői *Tuchlan* igazgatóval.

Mikor Donáth a terembe lépett, *Dalmartello* fölolvasta a miniszter kinevezési okmányát, aztán hosszabb beszédet intézett a tanfelügyelőhöz. *Donáth* szép válasza után bemutatták neki az összes tanárokat, tanítókat és tanítónőket. Azután a fogadás véget ért.

A löcsei felsőbb leányiskola új épülete. A löcsei állami felsőbb leányiskola új épületet kap. *Sappan* Vilmos miniszteri biztos egy műépítésszel a kultuszminiszter megbízásában tegnap *Löcsén* időzött és a városi bizottsággal megállapította, hogy a leányiskola új épületét a most épülés alatt álló főreáliskolával szemben fogják felépíteni. A városi képviselő-testület az építéshez 25.000 forinttal járul. Az építést még ez évben megkezdik.

KÖZGAZDASÁG.

A budapesti értéktőzsde. A mai vasárnapi magánforgalomban mérsékelt tüzet mellett az irányzat kezdetben szilárd volt, zárlat felé azonban eladásokra gyengébb lett. Kötetett: Osztrák hitelrészvény 361.30—361.10—362.——361.20, magyar hitelrészvény 382.40—383.——381¹/₂, rimamurány 247—246¹/₂, államvasut 341¹/₄—341¹/₂, közuti vasut 442—401¹/₂. Osztrák hitelrészvény zárlat 361.20.

Pesti hazai első takarékpénztár. Ez az intézet ma tartotta évi közgyűlését *Kléb* István elnökle alatt. Az előterjesztett igazgatósági jelentés szerint az elért tiszta nyereség 2.501.299 forint. Az igazgatóság indítványozza, hogy ebből részvényenkint 400 forint osztalékot fizessenek, 30.000 forintot fordítsanak jótékony célokra, 25.000 forintot a tisztviselők jutalmazására, 15.000 forintot a választmány díjazására és 214.220 forint 9 krajczárt vigyenek át új számlára. A közgyűlés ezen indítványt elfogadta, a mérleget és jelentést jóváhagyólag tudomásul vette és a felmentvényt úgy az igazgatóságnak mint a felügyelő bizottságnak megadta. Elfogadta továbbá az igazgatóság a javasolt alapszabálymódosításokat és végül megválasztották a felügyelő bizottságot akként, hogy az eddigiek mellé *Polonyi* Gézát is beválasztották. Választmányi új tagoknak megválasztották *Haader* Györgyöt és dr. *Preyer* Hugot.

A kőbányai takarékpénztár. E társaság ma tartotta közgyűlését *Feszty* Gyula elnökle alatt. A lefolyt ülést 33.231 forint 94 krajczár tiszta nyereséggel zárult. Ebből az alapszabályszerű levonások után, osztalékul 8 forintot fizetnek ki, a tartalék-alaphoz 7819 frtot csatolnak s a fennmaradó 1465 forint 4 krajczárt új számlára írják.

Magyar kereskedelmi csarnok. A csarnok ma tartotta évi közgyűlését *Jellinek* Henrik elnökle alatt. A közgyűlés jóváhagyó tudomásul vette a választmány jelentését, a zárszámadásokat és a felmentvényeket megadta. Elfogadták továbbá az alapszabályok olynemű módosítását, hogy mint alapító tagok az egyesületbe jogi személyek is beléphetnek. Végül megválasztották a számvizsgálókat és a választmányt.

Bihari helyi érdekű vasutak. A budapesti bankgyesület részvénytársaság átvette a 46 kilométer hosszú margitta-szilágysomlói vasutvonal építését és finanszírozását; e vonal a bihari helyi érdekű vasuthálózat folytatása. A bihari vasut részvénytársaság február 2-án *Bedő* Albert országos képviselő elnökle alatt rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen a Bankgyesülettel kötött építő és finanszírozó szerződést elfogadták és egyúttal az eddigi 6%-os elsőbbségi részvényeknek 5%-osokra való konvertálását is kimondták. Az új vonal építési tőkéje 1.480.000 forint névértékű elsőbbségi és 470.000 forint névértékű törzs-részvény. Ezt az új kibocsátást, amely a már létező bihari vasut-részvényekkel egyenlő jogokat élvez, az építés fejében a budapesti bankgyesület részvénytársaság veszi át.

KÉT ASSZONY

BARANCZEVICZ SZ. KÁZMÉR REGÉNYE

oroszról fordította SZABÓ ENDRE (19)

Ezek is jól ismerték az ő igazi értékét, de egyúttal azt is, hogy ő ügyes, szükséges ember s leginkább az utóbbi minőséget becsülték benne.

Kissé cinikus volt. Így például röstellkedés nélkül mondta el, hogy mennyit fizettetett magának ettől vagy amattól, mennyibe fog kerülni ennek vagy annak az ügye s klienseinek épen ez a cinizmus tetszett és imponált legjobban.

Egy szóval: tiszta bort öntött a pohárba s így cselekedtek ő vele is. Irodája gyűjteménye volt az eléggé ritka, különös és drága tárgyaknak, amelyekben különben egész lakása bővelkedett, s amelyeket ő potom pénzen vásárolt az árveréseken. Irodája kandallóját renaissance-stylü bronz óra díszítette, a padlót pedig bolyhos, puha szőnyeg. Török divánja felett a falat drága szövet takarta, melyre festőiesen voltak felaggatva fegyverek, sipok és kürtök, alabárdok és ijj-tartók. Az iroda szögleteiben apró pamlagok voltak elhelyezve; az egyikben kis asztalka is állt pipázó készülékekkel, a másikban ugyancsak egy kis asztalka sakk-táblával, a harmadikban csak egyszerű kis asztalka, a melyhez igen kellemes volt leülni valami intim beszélgetésre, egy kis csésze igazi mokka-kávé mellett.

A nagy, zöld ernyős lámpa szelid fénykört vetett a zöld huzatu íróasztalra, melyről gondosan száműzettek az íróasztalon szokásos apróságok s csak a legszükségesebb tárgyak voltak rajta, ugmint néhány törvénykönyv, masszív bronz tintatartó, írótok stb. végül egy nagy papirnehézék. A lámpa fénye nem érte el a török divánt, amelyen egy nagy szintén ritka stylü gyertyatartó világa mellett *Pavlovics Mihály* e pillanatban épen egy francia regényt olvasott.

A kandalló órája lassan nyolczat ütött. *Pavlovics Mihály* boszusan dobta el a sárga fedelű könyvet a pamlag szögletébe, kinyújtózott s felállva néhány lépést tett a szobájában. Rendkívül érzékeny füle rögtön az óraütés után félnék csengetést hallott az előszobában. *Pavlovics Mihály* igyekezett az inast megelőzni s gyorsan áthaladt a csillárral bevilágított vendéglátó szobán s épen akkor nyitotta ki a kifelé vezető ajtót, mikor a halvány arczu, frakkos inas a másik oldal felől megjelent az előszobában.

— Ne bántsd! Elmehetsz! — mondá neki *Bargyin*, bebocsátva egy női alakot, akinek feje nagy orenburgi kendőbe volt burkolva, s aztán betéve utána az ajtót. — Kész a tea?

— Kész! — felelt az ajtó mögül az inas, — be tetszik parancsolni?

— Majd később! Szólni fogok.

A jövevény nő már a vendéglátó szobában volt, honnan gyorsan ment át az irodába. *Mire* *Bargyin* oda ért, *Szergejevna Olga* már kiszabadította magát a kendőből, felöltözből és kalapjából, melyek egy csomóban hevertek a szögletbeli kis otomanok egyikén s ott ült egy szögletben, rendkívül különösen izgatottan, csillogó szemekkel, épen a keztyűjét húzva le.

— Nos, itt vagyok, — szölt, ránézve a bejövő *Bargyinra*, — látja: pontos vagyok.

— Mint a déli órában az ágyu! — szölt *Bargyin* oda menve és kezét csókolva.

— Micsoda hasonlat ez?!

— A pontosságot érte, a lehető legjobb. Parancsol téát?

— Nem bánom. . . De mégse, nem kell.

Ah, ha ön tudná!

Pavlovics Mihály kíváncsi tekintett vetett a leánykára, észrevétlenül vállat vont és azt kérdezte:

— Mi történt?

Olga szeméhez emelte a zsebkendőjét.

— Hát mi köszönetet sem mond nekem?

— kérdezte, levén a zsebkendőt a szeméről és idegesen húzálva a keztyűjét.

— Oh! — kiáltott fel pathetikusan *Bargyin* — nem lelek szót, nem lelek kifejezést hálám nyilvánítására; ezt én versben szeret-

ném megírni. Emlékszik: azt hiszem, *Turgenyevnek* van egy verse, amelyben ez elfordul:

... Mindent, mindent köszönök neked ...

Nos, mi baja kegyednek?

— Nekem?

— Igen! kegyed ...

— Oh, nem, nem! Ez semmi! — nevelt fel *Olga* idegesen.

— Mintha le volna hangolva. . .

— Egy cseppet sem; egy kis kellemetlenség otthon.

— És persze a mamával.

— Persze! Kivel mással!

Olga odanézett a szoba félhomályban levő szögletébe, ahol bizonytalan körvonalakban látszott a kis ottomán, a nehéz függöny egy része, mely a hálószobába nyíló ajtót takarta be s egy kép masszív rájája. A jövőjére gondolt. Mamájával sehogy sem tud megegyezni s meglehet, hogy ez a mai este határozni fog sorsa felett és ő tán már nem is fog hazatérni. Ő nem szereti ezt az embert és nem szeret senkit, de hát szükséges-e az? Neki okvetlenül rendezni kell valahogy a dolgát, férjhez kell mennie: ezt rendeli a társadalmi morál, s ez valóban feltétlenül szükséges. Ugy kell intézni a dolgot, hogy *Bargyin* őt elvegye; ezért tette ő meg ezt a kockázatos lépést, bár anyja tudta nélkül, de talán az is helyeselné ezt a lépést. Skandalumot csinálna, de helyeselné. De mit is tehet egyebet? Ez az ember egyszeribe megengedte magának, hogy őszintén szóljon, czélozva arra, hogy nagyon kellemes volna rá nézve, ha ő megjelennék nála. Nem volna nehéz most a megtestesült erényességét játszani, megszakítani az ismeretséget, ellökni magától ezt az embert s aztán haza menni innen: de mi történjék azután? Ujra kezdődik a komédia a kérő-fogással. De minek volna ez, mikor ime itt a kérő, csak ügyesen kell vele bánni, nem árulni el előtte az igazi szándékot, kedveskedni vele. . . a többi aztán a mama dolga. Tegyen az aztán, amit akar, amit tud, ügyeljen rá, hogy a morálnak elég legyen téve.

Olga felkelt s elkezdett a szobában járni, a berendezést vizsgálni; oda ment a képekhez, zsebbe vette az illusztrációkat, a gazdag kötésű könyveket. Arczán a megelégedettség mosolya játszott s látni való volt rajta, hogy nagyon jól érzi magát ebben a lakásban.

Az ajtóban, mintha csak a földből nőtt volna ki, a *Pista* inas hosszú alakja tünt fel. Megjelenése oly váratlan volt, hogy *Szergejevna Olga* egy halk kiáltást is hallatott.

— Mit akarsz? — kérdezte *Bargyin*.

Pista szótlánul adott át az urának egy elegáns kis levelet.

— Bocsásson meg egy pillanatra, *Szergejevna Olga*! Elolvassom ezt a levelet, kegyed pedig addig mulassa magát valamivel, olvasson — mondá *Bargyin*, felnyitván a levélborítékot és átfutván a levelet.

— Oh, ne zavartassa magát, — felelt *Olga* — itt annyi sok látni való van.

A levélben csak néhány szó volt.

„Michel!

Reményem, nem felejtette el, hogy várom önt ma 11—12 óra közt. Vacsora az ön izlése szerint Sura.“

Eloolvastva a levélkét, *Bargyin* elgondolkozott. „No, ez is rám kötötte magát“ — gondolta, eszébe jutván „Sura“, egy mulatóhely énekesnője, akivel vagy másfél hét előtt ismerkedett meg. Daczára annak, hogy az énekesnő nem volt már első virágjában, hogy ugyszólván egy csepp hangja se volt már *Surának*, nagy sikerei voltak a vidadni szerető *Pétervárott*, mindig gazdag fiatal emberek vették körül, akiket az ilyen hölgyeknél szokásos merész módokon tudott magának megszerezni, belekerítvén egy-egy „vacsorát“ mindig igen tekintélyes összegekbe.

— Itt van a legjobb alkalom, hogy a fáképnél hagyjam: nem megyek el s azzal vége, gondolta *Bargyin*.

S már fel akart kelni az asztal mellől, amelynél ült, mikor észrevette, hogy *Szergejevna Olga*, ahelyett, hogy a kezében levő illusztrált könyvet nézgesse, lopva őt figyelte meg.

(Folytatás következik.)

SZINHÁZAK.

Budapest, Hétfő, 1898. február 7-én.

NEMZETI SZINHÁZ.

Evi bérlet 30. Havi bérlet 6.

Folt a mely tisztit.

Dráma 4 felvonásban. Írta: Eche-garay József. A spanyol eredetűből fordította: Pálffy Károly.

Személyek:

Matilde P. Márkus
Enriqueta Maróthy
Donna Helrey
Dolores Kezseri I.
Fernando Minády
Don Justo Beresényi
Don Lorenzo Császár
Julio Csányi
Szolga Nácisz

Kezdeté 7 órakor.

NÉPSZINHÁZ.

Blaia Lujzaasszony mint vendég.

Talmi hercegnő.

Eredeti operetta 3 felvonásban. Írták: Mikai Emil és Kovari A. Zenéjét szerzte Konti József.

Személyek:

Dáris Némth
Mirabella M. Csatai
Gaston Hasko
Margarita Hegyi
Kazimir Vidor
Ivonne Blaia
Cognac báró Solymosi
Rigobert Ujvári

Kezdeté 7 órakor.

VÁRSZINHÁZ.

A bibliás ember.

Zenés színdarab 3 felvonásban. Zenéjét és szövegét szerzte Kienzl. Fordította Radó Antal.

Személyek:

Kurátor Szendrői
Mária Kaczer
Márgolna Hilgermann
János Beck
Mátyás Arany
Xavier Balnoki
Antal Hegedűs
Frigyes Kornay

Kezdeté 7 órakor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Zárva.

VIGSZINHÁZ.

595. szám. 595. szám.

A nősziabó

Bóhózat 3 felvonásban. Írta Feydeau G. Ford. Komor Gy.

Személyek:

Mouchaux Góh
Yvonne Kalnár
Agreviléné Hunyadi
Aubin Illi
Susanne Deli
Cassinet Balassa
Réza Vasányi
Pomperotte Pécsi
D'Herblayné Berzsefi
Etienne Székéni

Kezdeté fél 8 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ.

A gésák

vagy Egy Japán teaház története.

Énekes játék 3 felv. Írta Owen Hall. Ford. Pál J. B. és Makai E. Zenéjét szerzte Sidney J.

Személyek:

Reginált Fzenfműködés
Benczke Ferenczy K
Canningham Odry Z.
Gimston Jcányi A.
Stanley Serlegi
Downey Erdődy L.
Beck Fodor R.
Van-Csi Székely K.
Ludvík báró Boross E.
Minaza Csik I.

Kezdeté 7 órakor.

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	Vár Színház	M. Kir. Operaház	Vig Színház	Nép Színház	Magyar Színház	Kisfaludy Színház
Kedd	Rafael	—	She	A nősziabó	A varázs-gyűrű	Dupla feleség	—
Szerda	Marcelle	—	—	A nősziabó	A talmi hercegnő	A kikapós patikárius	—
Csütörtök	Francillon	Rantzauk	Porlici-i néma	Magda	A baba	Dupla feleség	—
Péntek	Fra Girolamo	—	She	Adriana Lecouvreur	A talmi hercegnő	A gésák	—
Sombat	Pry Pál	Marcelle	Bohémek	Il Padrone della Ferriere	A talmi hercegnő	A könyvtáros	—
Vasárnap d. u.	Ármiány és szerelem	—	—	Szöke Katalin	A tót leány	A gésák	—
Este	Folt, amely tisztit	—	Tannhäuser	Fedora	A baba	A könyvtáros	—

Magyar királyi államvasutak. Igazgatóság.

7340/C. II.—1898. sz.

Hirdetmény.

Délnémet-osztrák-magyar vasuti kötelek. Uj kivételes díjszabás életbeléptetése gabona stb. szállítására.

F. évi február hó 1-ével a délnémet-osztrák-magyar-vasuti kötelekben gabona örlemények stb. szállítására nézve új kivételes díjszabás (III. rész 2. füzet) lép életbe, mely részben olcsóbb díjtételeket és új állomások bevonását tartalmazza.

Ez új díjszabás kiadása által az 1894. évi augusztus hó 1-től érvényes hasonnevű díjszabás hatályon kívül lép.

A díjszabás a részes vasutaknál 200 koronáért megszerezhető.

Budapest, 1898. január 29-én.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

egyszersmind a részes vasutak nevében is.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Előfizetések és hirdetések

felvételnek lapunk kiadóhivatalában

VIII., József-körut 65. szám.

és Kökiadóhivatalunkban

V. ker., Marokói-utca 4.

Magyar királyi államvasutak üzletvezetősége Aradon.

81363—1897.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak piski-i fűtőház telepén egyemeletes iroda és laképület fog létesíteni s ezen munkának egységárak szerint szakmányban leendő előállítására, ezennel nyilvános versenytárgyalás hirdettetik, melyre a jogérvényesen kiállított ajánlatok legkésőbb 1898. évi február 12-iki déli 12 órájáig a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége titkárságánál benyújtandók.

Később beérkező ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlatok közt a szabadválasztás jogát, tekintet nélkül az árakra, magunknak tartjuk fenn,

A lepecsételt ajánlatok borítékai a következő felirással látandók el: „Ajánlat a m. k. államvasutak piski-i fűtőház telepén építendő iroda és laképületre.

A kőműves munkákhoz szükséges építési anyagokat (terméske, téglá, közönséges és vízhatlan mész és homok) a vasut intézet fogja a munka helyszínén a vállalkozónak rendelkezésére bocsátani. A többi építési anyagokat vállalkozó tartozik, előállítani.

A létesítendő épület tervei a m. k. államvasutak aradi üzletvezetősége építési és pályafenntartási osztályában megtekinthetők s a verseny feltétel, szerződési tervezet és ajánlati minta ugyanott megszerezhető.

Aradon, 1898. évi január hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

El ne mulassza senki sem
posta útján, utánvét mellett megrendelni,
mig a készlet tart.
Szerezési díj kelt mindenütt az újonnan kelt (Goldin) műarany eredeti
Genfi
Remontoir zsebóra
Ezen órák meg nem kútonöztothetők az igaz aranytól még szakember által sem. Az órák pontosságáért 3 évi kezesség nyújtatik. Ára most, míg a raktár tart, 6 frt. Egy hozzá illő Goldin-ékes széles rond sportórákban 1 frt 50 kr. Minden órához ingyen egy szarvas bőrzsebkészlet csakis 245
BIERMANN SAMU esomagszétküldési áruháza
Budapest, **Kossuth Lajos-utca 1. szám.**
Küldemények utánvét mellett; meg nem felelő a pénz visszaterítése mellett visszavétetik.
Fontos! Zsebóra valódi ezüstből frt 8.50 valódi tullaerüst . 11.—

Első biztosító intézet
katonai szolgálat esetére.
6 es. és kir. fensége József főherceg védnöksége alatt.
Biztosítási tőke: 27 millió korona.
Fiu gyermekek legelőnyösebb ellátása
katonai szolgálat költségének fedezése — illetve a nagykorúság idjére. Bövebb felvilágosítással szivesen szolgálunk.
az **Igazgatóság.**
Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 1. sz.

Genfi
Elsőrangú orvosi tekintélyek nyilatkozatai szerint a legmegbizhatóbb és legelőnyösebb órák és láncok számára. Az igazgatóság eredeti parisi esomagszétküldési áruházánál 8 frt. díjért szállítandó.
KELETI J.
es. és kir. szab. sergek és orthopediai műszerek gyártója.
Budapest, **Koronaherzeg-utca 17.**
Arjegyzéket benyújtva, zárt borítékban. 10312

Fogak
darabja 2 frt. teljes fog-sor 40 forint
Prohászka Henrik
fogászati műtermében
VII. ker., Király-utca 15.
Kérem czimemre figyelni.

Elsőrangú szabónő
ajánlkozik a n. é. hölgyközönségnek.
Heim Irén
BUDAPEST,
Csengery-utca 62.

Magyar királyi államvasutak üzletvezetősége Aradon.
81363—1897.
Pályázati hirdetmény.
A m. kir. államvasutak piski-i fűtőház telepén egyemeletes iroda és laképület fog létesíteni s ezen munkának egységárak szerint szakmányban leendő előállítására, ezennel nyilvános versenytárgyalás hirdettetik, melyre a jogérvényesen kiállított ajánlatok legkésőbb 1898. évi február 12-iki déli 12 órájáig a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége titkárságánál benyújtandók.
Később beérkező ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.
Az ajánlatok közt a szabadválasztás jogát, tekintet nélkül az árakra, magunknak tartjuk fenn,
A lepecsételt ajánlatok borítékai a következő felirással látandók el: „Ajánlat a m. k. államvasutak piski-i fűtőház telepén építendő iroda és laképületre.
A kőműves munkákhoz szükséges építési anyagokat (terméske, téglá, közönséges és vízhatlan mész és homok) a vasut intézet fogja a munka helyszínén a vállalkozónak rendelkezésére bocsátani. A többi építési anyagokat vállalkozó tartozik, előállítani.
A létesítendő épület tervei a m. k. államvasutak aradi üzletvezetősége építési és pályafenntartási osztályában megtekinthetők s a verseny feltétel, szerződési tervezet és ajánlati minta ugyanott megszerezhető.
Aradon, 1898. évi január hó.
Az üzletvezetőség.
(Utánnomás nem díjazatik.)